

Wat na de Digisprong?

Huidige twijfels/bezorgdheden:

- Praktische werkwijzen en practices. Bijvoorbeeld, wat met archivering van digitale examens?
- Continue toegankelijkheid digitale leermiddelen. Want, wat als deze op termijn betalend worden?
- In welke mate zijn private partijen bereid om rol op te nemen binnen het onderwijs die verder gaat dan hun commerciële rol?
- Verdeeldheid binnen het onderwijs (hardwarevoorkeuren, gebruikte tools, etc.)
- Betaalbaarheid
- Het digitale verhaal in zijn geheel. Want Scandinavië bijvoorbeeld komt helemaal terug van digitaal onderwijs.
- “Hoe doet onze school het tegenover de rest van het onderwijs?”

Wensen van scholen

- Centralisatie van leermiddelen. Hieropvolgend de mogelijkheid tot controleren van tools, bedrijven die scholen binnenkomen, financiën,...
- Betaalbaar digitaal onderwijs (leermiddelen, hardware,...)

Twee belangrijke discussiepunten

I. Effectiviteitsvraagstuk

Centrale vragen:

- Hebben we bereikt wat we willen bereiken?
- Zo ja, hoe tonen we dat dan aan met meetbare resultaten?

Twee sleutelfactoren richting toekomst

1. Consolidering: Professionalisering van leerkrachten

We zijn op dit moment drie jaar ver in de Digisprong. De implementatie van digitaal onderwijs, en het gemak hiervan, lijkt samen te hangen met het type van school waarin digitalisering van start gaat. Want hoewel digitalisering vaak al eerder bezig was dan bij de start van de Digisprongmiddelen, ging de integratie van digitale leertools niet overal even vlot.

Op een technische school, bijvoorbeeld, is het mogelijk dat implementatie wat bemoeilijkt wordt door de leerkrachten. Vaak zijn dit personen die fysiek werk gewend zijn, waarbij het aanleren en hanteren van het digitaal pakket soms niet zo vanzelfsprekend is.

Door de Digisprong zijn scholen leerkrachten op een bepaalde manier gaan duwen in de richting van digitaal onderwijs omdat zij een bepaalde weg op willen. Maar de werking hiervan in de realiteit blijkt niet overal zo makkelijk als gehoopt aangezien digitalisering voor sommige leerkrachten een ver van hun bed show is.

Sommige leerkrachten zijn door de Digisprong en de vaart hiervan wat aan hun lot overgelaten. Als directie dien je hiervoor dan de verantwoordelijkheid te dragen, wat niet altijd evident is.

– Directielid X

Inzetten op de professionalisering van leerkrachten richting de toekomst is een sleutelfactor voor digitaal onderwijs, aangezien hier op dit moment een kloof werd veroorzaakt. Aandachtspunten kunnen zijn hoe je een goede digitale les maakt en op welke manier digitale tools hierbij een meerwaarde kunnen bieden. In dit consolidatiedenken worden educatietoestellen als middel ingezet waarbij het succes hiervan afhangt van deze professionalisering.

In die consolidatie blijven educatietoestellen een middel, waarbij het succes afhangt van hoe dit middel wordt ingezet. Een sleutelfactor hierbij is de professionalisering van leerkrachten, waarbij zij in alle vrijheid op een constructieve manier ondersteund worden.

Een symbolische tekening is degene waarbij de digitalisering van het onderwijs wordt afgebeeld door een koffiemachine. Dit machine wordt, samen met de bekers, voorzien door de school, maar de inhoud van elke beker wordt door de medewerker in kwestie zelf gekozen. De school bepaalt een minimumstandaard, waarbij de maximal effort uiteraard nog steeds bepaald wordt door de leerkrachten zelf.

2. Het disruptieve karakter van de Digisprong

Eerder dan geleidelijk kan de Digisprong ook ervaren worden als disruptief, zoals ook het Covidtijdperk of bijvoorbeeld een hacking. Maar, die disruptie kan ook een extra stimulans vormen om mee te gaan in het verhaal van digitaal onderwijs. Door de weg van de geleidelijkheid links te laten liggen, ontstond namelijk hiermee ook de mogelijkheid om de stappen te zetten die op dit moment genomen werden. Het hielp om een versnelling hoger te schakelen.

Met het eindigen van de Digisprongmiddelen rijst ook de vraag hoe duurzaam dit soort disrupties zijn. Want de Digisprong lijkt heel wat scholen te hebben overvallen, waardoor bijhorende organisatie niet altijd even vlot verliep. Een mogelijk gevaar kan dus een overload zijn, wat ervoor zorgt dat pedagogisch medewerkers wankel kunnen gaan staan. Belangrijk is de benadering van digitaal onderwijs.

Meten van resultaten: digitalisering als doel of leermiddel?

Wordt digitaal onderwijs gezien als een doel? Of als een leermiddel? In sommige scholen wordt digitalisering namelijk gezien als “een van de ballen is geworden die ze omhoog dienen te houden”.

De ademruimte om te experimenteren is verkleind en het enthousiasme om nieuwe dingen te experimenteren raakt stilaan uitgeput. Er ontstaat op deze manier een kloof tussen mensen die willen en mensen die niet meer willen.

- Pedagogisch ICT-coördinator X

De benadering hiervan is belangrijk voor het effectiviteitsvraagstuk. Want, als je digitaal onderwijs aanziet als een middel ter ondersteuning, is het dus ook niet nodig om de effectiviteit hiervan te meten.

Conclusie

- Een van de grote succeselementen van Digisprong is het disruptieve element hiervan.
- Richting de toekomst is het belangrijk om digitaal onderwijs te blijven organiseren in de vorm van een minimumstandaard waaraan leerkrachten moeten voldoen.
- We gaan over in een consolidatiedenken, waarbij we de voorbije drie jaar op een duurzame manier gaan verankeren. Op die manier komt er meer routine en rust vrij voor de mensen in het onderwijs.

II. Duurzaamheidsvraagstuk

Centrale vragen

- Hoe nemen we de Digisprong mee naar de toekomst?
- Hoe kunnen we op een duurzame manier de practices van afgelopen jaren blijven verder zetten?

Twijfels en zorgen over financiering

Het ontstaan van de Digisprong schuilt in een subsidiëring golf door Europese middelen. Deze middelen echter zijn niet voorzien in een Vlaamse begroting. Ook gezien de aankomende verkiezingen, is het op dit moment nog niet duidelijk hoeveel middelen er zullen vrijkomen, als dat al het geval is. Dezelfde zorgen ontstaan aangezien er op sommige scholen weinig gebruik werd gemaakt van alle hardware, maar ook deze toestellen zijn bijna end-of-life.

Duurzame beslissingen dringen zich hierdoor op, maar zijn onzeker door niet gegarandeerde investeringen vanuit de overheid. Scholen zijn hierdoor angstig om met een financiële kater opgezadeld te worden, waardoor er opnieuw gekeken wordt naar welke hardware die aangeschaft wordt omwille van betaalbaarheid, maar ook omwille van specificaties van toestellen. Hierbij wordt er ook gekeken naar de invloed van big corporates op schoolbeleid.

Het recht op digitaal onderwijs en concurrentieel voordeel

Door het gebrek aan centraal beleid wat betreft de Digisprongmiddelen zijn er verschillen ontstaan in de verschillende scholen. We kunnen op dit vlak spreken van een digitale kloof. Een eerste bedenking hierbij is het eventueel ontstaan van een concurrentieel voordeel. Want, selecteren ouders een school voor hun kind op basis van hun digitaal beleid en hun digitale vooruitgang? En zo ja, houdt dit voor bepaalde scholen dan een voordeel in?

Een volgende bedenking is het in stand houden en het controleren van het recht op digitaal onderwijs. Want logischerwijs sturen ouders hun kinderen niet naar scholen waarvan ze de hardwarekeuze niet kunnen betalen. Ook het aanwezig zijn van toestellen op school is geen duurzame oplossing, aangezien de kosten voor bijvoorbeeld het oprichten van computerlokalen volledig bij de scholen komen te liggen. Er dient dus te allen tijde een focus te zijn op ouders met eventuele moeilijke qua betaling en dan vooral het ondersteunen van hen. Een eerste stap hierin kan zijn om ouders te informeren en te sensibiliseren over digitaal onderwijs, want door de plotse stappen die genomen zijn bij de Digisprong, lijkt deze stap in zijn geheel overgeslagen.

Echter is er op dit moment geen direct bewijs voor het effectief bestaan van eender welke uitsluitingsgrond. Wel is het zo dat de overheid volgens het decreet van de Digisprong dient te controleren op inclusie, maar ook dat op dit moment niet gebeurt.

Samen met het groeien van digitaal onderwijs, wint dus ook het (blijven) verwezenlijken van sociale inclusie steeds aan belang.

Conclusie

- Nood aan budgetoptimalisatie na Digisprong. Meest reële en voor de hand liggende scenario is dat er een stuk financiering bij de school gelegd wordt en een stuk financiering bij de ouders van de leerlingen.
- Wat betreft verantwoordelijkheden is het een plicht van het onderwijs om sociale inclusie te voorzien en hierrond practices uit te bouwen. Daarnaast is het een taak van de overheid om controle en toezicht te houden op het (blijven) hanteren van die practices.

Actuele positieve evoluties

Op sommige scholen ontstaat er op dit moment reeds ademruimte voor verdere professionalisering in verschillende vormen.

Zo wordt er op sommige scholen reeds aandacht besteed aan het digitaal evalueren en coachen van leerkrachten, waarbij er met individuele aandacht voor elke leerkracht gekeken om verdere stappen te zetten richting (verdere) digitalisering.

Ook ontstaat er aandacht voor professionalisering bij leerkrachten in onder meer de vorm van werkgroepen rond digitaal onderwijs in toegankelijke vormen, zoals bijvoorbeeld een ICT café.

Toekomstige thema's voor ná de Digisprong:

- Cybersecurity: Er is veel geïnvesteerd in toestellen en netwerken maar de vraag rond digitale veiligheid blijft actief op de agenda staan en zal zelfs nog belangrijker worden komende jaren, om privacy te kunnen bewaren en gevoelige gegevens veilig te kunnen houden van ook digitale gevaren die steeds evolueren.
- E-waste: De voorbije jaren werden er meer dan 400.000 toestellen in het onderwijs gepompt, maar die toestellen zijn ongeveer end-of-life. Wat zal hiermee gaan gebeuren?
- De professionalisering van de leerling: Aan de professionalisering van de leerkracht wordt aandacht besteed of hier wordt op z'n minst reeds over gepraat, maar je leidt ook de leerling op. De leerkracht gebruikt het middel maar is het wel de bedoeling dat de opleiding van de leerling vanuit de leerkracht komt? En indien ja, waarom staat het dan niet zo in de leerplannen? En in welke mate dienen ouders dan exact betrokken te zijn in dit proces? En wat wordt er exact verwacht dat leerkrachten ondernemen in de klas?

